

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету
проф. Р. М. Постолюкський
« » 2021 р.

**ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ
З КОНКУРСНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА МОВА»**

**для вступників на здобуття
ступеня вищої освіти «Бакалавр»
на основі повної загальної середньої освіти**

Схвалено вченою радою філологічного факультету
Протокол № 2 від 23 лютого 2021 р.

Голова вченої ради
філологічного факультету проф. Ніколайчук Г. І.

Схвалено навчально-методичною комісією філологічного факультету
Протокол № 2 від «27» січня 2021 р.

Голова навчально-методичної комісії
філологічного факультету доц. Нестерук С. М.

Голова фахової атестаційної комісії доц. Шульжук Н. В.

Укладачі: доц. Златів Л. М.
доц. Антончук О. М.

Програма співбесіди з конкурсного предмета «Українська мова» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти / Л. М. Златів, О. М. Антончук. Рівне : РДГУ, 2021. 12 с.

Розробники:

Златів Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри стилістики та культури української мови РДГУ;

Антончук О. М. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри стилістики та культури української мови РДГУ.

Рецензент: **Дідук-Ступ'як Г. І.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови і методики її навчання Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Програма співбесіди з української мови для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти визначає вимоги до рівня сформованості у межах підготовки в закладі загальної середньої освіти та зміст основних предметних компетентностей, критерії оцінки відповідей вступників під час співбесіди та рекомендовану літературу.

Розглянуто на засіданні кафедри стилістики та культури української мови РДГУ (протокол № 2 від 25 січня 2021 р.)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Вимоги до підготовки вступника	4
2. Порядок проведення співбесіди	6

ЗМІСТ СПІВБЕСІДИ

Українська мова	6
1.1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія	6
1.2. Лексикологія. Фразеологія	6
1.3. Будова слова. Словотвір	6
1.4. Морфологія	6
1.4.1. Іменник	6
1.4.2. Прикметник	7
1.4.3. Числівник	7
1.4.4. Займенник	7
1.4.5. Дієслово	7
1.4.6. Прислівник	7
1.4.7. Службові частини мови	7
1.4.8. Вигук	7
1.5. Синтаксис	7
1.5.1. Словосполучення	7
1.5.2. Речення	7
1.5.2.1. Просте двоскладне речення	7
1.5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні	7
1.5.2.3. Односкладні речення	8
1.5.2.4. Просте ускладнене речення	8
1.5.2.5. Складне речення	8
1.5.3. Способи відтворення чужого мовлення	8
1.6. Стилїстика	8
1.7. Розвиток мовлення	8

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму співбесіди з конкурсного предмета «Українська мова» складено на основі програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури (наказ Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2018 р. № 696), наказу МОН України № 1210 від 30.09.2020 («Про підготовку до проведення у 2021 році ЗНО результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти») та виходячи з цілей, вимог і змісту навчання учнів загальноосвітніх закладів з української мови та літератури, закладеного у Державному стандарті освіти.

Співбесіда з конкурсного предмета «Українська мова» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти має на меті перевірку рівня сформованості знань, умінь та навичок вступників з української мови.

Вимоги до підготовки вступника

Відповіді вступників повинні продемонструвати **знання про**:

- основні поняття з усіх розділів мовознавчої науки, що представлені у шкільній програмі з української мови;
- основні орфограми та орфографічні правила, принципи української орфографії і пунктуації;
- закони милозвучності української літературної мови;
- значущі частини слова (морфеми);
- основні способи словотворення та формотворення в українській мові;
- загальне значення самостійних частин мови, їх морфологічні ознаки, синтаксичну роль в реченні;
- граматичні ознаки іменника, способи творення імен по батькові;
- правила написання прикметникових відмінкових закінчень, способи творення і правила написання ступенів порівняння прикметників;
- особливості написання відмінкових форм числівників, складних числівників і відчислівникових складних слів, синтаксичні параметри числівника;
- правила написання дієслів та їх форм (дієприкметників і дієприслівників);
- особливості вживання в реченні безособових форм дієслова на *-но*, *-то*;
- способи творення дієслів, прислівників та похідних прийменників і сполучників;
- основні граматичні параметри службових частин мови;
- будову простого і складного речення, способи вираження головних і другорядних членів речення, а також функційно-стильове призначення однорідних, уточнювальних та відокремлених членів речення в синтаксичних конструкціях та умови їх відокремлення;
- складні випадки вживання розділових знаків у простому і складному реченнях.

Під час співбесіди з української мови та літератури екзаменатори беруть до уваги рівень сформованості у вступників таких **умінь**:

- виконувати усі види лінгвістичних розборів, передбачених шкільною програмою з української мови;
- користуватися лексикографічними джерелами та іншою навчально-довідковою літературою;
- доречно використовувати в мовленні слова власне українські та іншомовні;
- правильно переносити слова з рядка в рядок;
- правильно писати слова й пояснювати їх написання відповідно до вивчених орфограм;
- правильно вимовляти складні і складноскорочені слова, писати їх відповідно до орфографічних правил;
- правильно поєднувати числівники з іменниками;
- помічати й виправляти граматичні помилки та стилістичні недоліки у вживанні самостійних і службових частин мови;
- розпізнавати вивчені орфограми та застосовувати відповідні правила щодо правопису дієслова і прислівника, службових частин мови, правильно їх уживати в мовленні;

- правильно наголошувати дієслова, дієслівні форми, прислівники, похідні службові частини мови;
- правильно інтонувати різні за будовою синтаксичні конструкції;
- наводити приклади на вивчені пунктограми, коментувати будову простого і складного речення;
- конструювати, моделювати і трансформувати речення, до складу яких входять ускладнювальні компоненти (звертання, однорідні, відокремлені або уточнювальні члени речення, вставні конструкції);
- практично володіти орфоепічними, орфографічними, пунктуаційними та граматико-стилістичними нормами української літературної мови;
- доречно використовувати в усному й писемному мовленні речення зі звертаннями, вставними словами, однорідними й відокремленими членами;
- будувати висловлювання відповідно до комунікативного завдання, використовуючи виражальні можливості простих і складних речень;
- здійснювати редагування текстів різних стилів та жанрів відповідно до норм сучасної української літературної мови.

Під час співбесіди вступник має продемонструвати:

- чітке усвідомлення виняткової ролі державної мови в суспільному й особистісному розвитку кожного громадянина й потреби належною мірою оволодіти нею; розуміння необхідності збереження й подальшого її розвитку як культурного надбання попередніх поколінь українського народу;
- стійкий пізнавальний інтерес до української мови як до культурного й національного феномена;
- цілісний світогляд, розуміння сенсу життя як важливої умови для удосконалення власної мовленнєвої здатності.

Порядок проведення співбесіди

Допуск вступників до співбесіди здійснюється за умови наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, який засвідчує особу (паспорт, приписне свідоцтво тощо).

Співбесіда проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією РДГУ.

Вступники, які не з'явились на співбесіду без поважних причин у визначений розкладом час, до участі у подальших випробуваннях та в конкурсі не допускаються. За наявності поважних причин, підтверджених документально, вступники можуть бути допущені до пропущеної співбесіди із дозволу відповідального секретаря приймальної комісії в межах встановлених термінів та розкладу співбесід.

Перескладання співбесіди не дозволяється.

Оцінювання відповіді вступників на співбесіді здійснюють члени комісії для проведення співбесід, призначеної згідно з наказом ректора, за шкалою «рекомендований» – «нерекомендований». Підставою для формування оцінки є правильність, логічність, глибина відповіді, уміння аналізувати проблеми, які стосуються змісту відповіді, виробляти самостійні оцінки та приймати рішення щодо розв'язання таких проблем.

Час, відведений на проведення співбесіди зі вступниками, – 0,25 год. на одного вступника (кількість членів комісії на потік (групу) вступників – не більше трьох осіб відповідно до нормативів ЗНО).

ЗМІСТ СПІВБЕСІДИ

1. УКРАЇНЬСЬКА МОВА

1.1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

Алфавіт. Наголос. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають

ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення *йо*, *ьо*. Правила вживання знака м'якшення. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних звуків. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови.

1.2. Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

1.3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

1.4. Морфологія

1.4.1. Іменник. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінки іменників. Невідмінювані іменники в українській мові. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок (у власних чоловічих та жіночих іменах).

1.4.2. Прикметник. Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників (вищий і найвищий), способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.

1.4.3. Числівник. Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

1.4.4. Займенник. Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

1.4.5. Дієслово. Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, безособові форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Способи дієслова (дійсний, умовний, наказовий). Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

1.4.6. Прислівник. Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і з дефісом та сполучень прислівникового типу.

1.4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиночні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.

Частка як службова частина мови. Правопис часток.

1.4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

1.5. Синтаксис

1.5.1. Словосполучення. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

1.5.2. Речення. Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

1.5.2.1. Просте двоскладне речення. Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком.

1.5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення (узгоджене й неузгоджене). Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот.

1.5.2.3. Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

1.5.2.4. Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

1.5.2.5. Складне речення. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в них.

1.5.3. Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

1.6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

1.7. Розвиток мовлення

Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Критерії оцінювання результатів співбесіди встановлюються у нормах чотирьох рівнів досягнень (початкового, середнього, достатнього, високого) за ознаками правильності, логічності, обґрунтованості, цілісності відповіді; обсягу, глибини та системності знань (в межах Програми); рівнів сформованості навчальних та предметних умінь і навичок, володіння розумовими операціями (аналізу, синтезу, порівняння, класифікації, узагальнення та ін.); самостійності оцінних суджень.

Для оцінювання результатів співбесіди використовують шкалу – **«рекомендований»** – **«нерекомендований»**.

Таблиця відповідності

рівнів компетентності значенням шкали оцінювання відповідей вступників під час співбесіди

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий Відповіді вступника на теоретичні питання елементарні, фрагментарні, зумовлюються початковими уявленнями про мовні явища та поверховими знаннями про зміст літературних творів та їх мистецьку специфіку. У відповідях вступник не виявляє самостійності, демонструє невміння редагувати тексти різних стилів і жанрів відповідно до норм сучасної української літературної мови.	1-99	нерекомендований
Середній Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями здійснювати різні види лінгвістичних розборів.	100-149	рекомендований
Достатній Вступник знає істотні ознаки понять, мовних явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також	150-179	

самостійно застосовує знання з мови в стандартних мовленнєвих ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням та ін.), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча й трапляються поодинокі мовленнєві огріхи, які вступник спроможний виправити.		
Високий Вступник виявляє глибокі знання з української мови, ерудицію, вміння застосовувати теоретичні знання у мовленнєвій діяльності. Спроможний виконувати усі види лінгвістичних розборів. Відповідь вступника свідчить про його уміння адекватно оцінювати власне мовлення та редагувати чуже відповідно до норм сучасної української літературної мови.	180-200	

Результати співбесіди оприлюднюються на інформаційному стенді приймальної комісії та на офіційному стенді Університету.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ Навчальні посібники й підручники

- Авраменко О. Українська мова та література. Довідник : завдання в тестовій формі / О. Авраменко, М. Блажко. – Київ : Грамота, 2012. – Ч.1.
- Авраменко О. Українська мова та література. Довідник : завдання в тестовій формі / О. Авраменко. – Київ : Грамота, 2012. – Ч. 2.
- Ваш репетитор: посібник / За ред. М. І. Пентилюк. – Київ: Ленвіт, 2000. – 72 с.
- Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення / К. Г. Городенська. – Київ. : КММ, 2019. – 208 с.
- Дмитренко Є. Українська мова та література: комплексний довідник абітурієнта / Є. В. Дмитренко. – Київ, 2014.
- Козачук Г. О. Практичний курс української мови: навч. посіб. / Г. О. Козачук., Н. Г. Шкурятяна. – Київ: Вища шк., 1993. – 367 с.
- Курило О. Зауваги до сучасної української літературної мови / О. Курило. – Київ : Основи, 2008. – 303 с.
- Омельчук С. А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: навч. посіб. / С. А. Омельчук. – Київ: Грамота, 2009. – 223 с.
- Плющ М. Я. Граматика української мови: У 2 ч. Ч. 1. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. – Київ : Вища шк., 2005. – 286 с.
- Пономарів О. Д. Культура слова. Мовностилістичні поради : навч. посібник. – 2-ге вид., стереотип. / О. Д. Пономарів. – Київ: Либідь, 2001. – 240 с.
- Струганець Л. В. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття / Л. В. Струганець. – Тернопіль : Астон, 2002.
- Струганець Л. В. Теоретичні основи культури мови : навч. посіб. / Л. В. Струганець. – Тернопіль, 1997. – 96 с.
- Тоцька Н. І. Українська пунктуація: практикум : навч. посіб. / Н. І. Тоцька. – Київ : Вища школа, 1990.
- Українська мова: Енциклопедія. – Київ : Укр. енциклоп., 2000.
- Українська література. Підручник для 10 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / Г. Семенюк, М. Ткачук, О. Слоньовська. – Київ : Освіта, 2011. – 416 с.
- Український правопис / Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні НАН України; Ін-т української мови НАН України. – Київ: Наукова думка, 2007. – 288 с.

Український правопис. – Харків : Фоліо, 2019. – 348 с.

Фурдуй М. І. Українська мова: практикум з правопису: навч. посіб. / М. І. Фурдуй. – Київ: Либідь, 2003.

Харчук Р. Б. Сучасна українська проза : постмодерний період : навч. посіб. / Харчук Р. Б. – Київ : ВЦ «Академія», 2008. – 248 с.

Чуріна В. Ф. Український правопис у таблицях і схемах / В. Ф. Чуріна. – Київ: Логос, 1998. – 180 с.

Шевчук С. В. Практикум з української мови: модульний курс: навч. посіб. / С. В. Шевчук, Т. М. Лобода. – Київ: Вища шк., 2006. – 326 с.

Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. – 4-те вид. / І. П. Ющук. – Київ: Освіта, 2000. – 254 с.

Словники й довідники

Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003.

Великий тлумачний словник сучасної української мови. – Київ-Ірпінь, 1991. – 2001.

Волощак М. Неправильно – правильно: довідник з українського слововживання: за матеріалами засобів масової інформації / М. Волощак. – Київ: Вид. центр «Просвіта», 2000. – 128 с.

Довідник з культури мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. – Київ: Вища шк., 2005. – 400 с.

Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор. – Київ: Либідь, 2001. – 224 с.

Калашник В. С. Словник фразеологічних антонімів української мови / В. С. Калашник, Ж. В. Колоїз. – Київ: Довіра, 2006. – 349 с.

Клименко Н. Ф. Словник афіксальних морфем української мови / Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, В. С. Карпіловський, Т. І. Недозим. – Київ, 1998. – 434 с.

Культура мови на щодень / Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко та ін. – Київ: Довіра, 2002. – 170 с.

Культура української мови: довідник / За ред. В. М. Русанівського. – Київ: Либідь, 1990. – 394 с.

Літературознавча енциклопедія : У двох томах. / Автор-укладач Ю. Ковалів. – Київ : ВЦ «Академія», 2007.

Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – Київ: ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.

Новий тлумачний словник української мови: Близько 200000 слів / Уклад.: В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. – Київ: Вид-во «Аконіт», 2007.

Орфоепічний словник української мови: В 2-х т. / За ред. М. М. Пещак. – Київ: Довіра, 2001.

Полюга Л. М. Словник антонімів / Л. М. Полюга. – Київ: Рад. шк., 1987. – 173 с.

Сербенська О. Екологія українського слова: практичний словничок-довідник / О. Сербенська, М. Білоус. – Львів: Компанія «Манускрипт», 2003. – 68 с.

Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – Київ: Знання, 2004. – 367 с.

Словник іншомовних слів / Уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. – Київ: Наук. думка, 2000. – 680 с.

Словник синонімів української мови: У 2-х т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. – Київ: Наук. думка, 1999 – 2000.

Словник синонімів української мови. – Київ: Наук. думка, 2001. – Т. 1; 2001. – Т. 2.

Словник сучасного українського сленгу / Упоряд. Т. М. Кондратюк. – Харків: Фоліо, 2006. – 350 с.

Словник української мови : В 11-ти т. / І. К. Білодід та ін. – Київ: Наук. думка, 1970 – 1980.

Словник фразеологічних антонімів української мови / В. С. Калашник, Ж. В. Колоїз. – Київ : Довіра, 2006. – 349 с.

Ставицька Л. Український жаргон: словник / Л. Ставицька. – Київ : Критика, 2005. – 496 с.

Струганець Л. В. Культура мови. Словник термінів / Л. В. Струганець. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 87 с.

Сучасний словник іншомовних слів / уклали: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – Київ: Довіра, 2006. – 789 с.

Фразеологічний словник української мови: В 2 кн. – Київ, 1999. – Кн. 1-2.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

http://community.livejournal.com/ua_mova/ – Живий журнал української мови та літератури.

<http://www.liknep.com.ua/> – Український Лікнеп.

<http://www.slovnyk.net/> – Великий тлумачний словник сучасної української мови.

<http://exlibris.org.ua/> – Українська електронна бібліотека: історія, публіцистика, художня література.

<http://www.ukrlib.com.ua/> – Бібліотека української літератури.

<http://pravopys.vlada.kiev.ua/> – Український правопис.

<http://zakladka.org.ua/> – Каталог україномовних вебресурсів.

<http://www.ukrtvory.com.ua/> – Бібліотека школяра.

<http://www.mova.info/> – Лінгвістичний портал з української мови.

<http://mova.info/pidruchn.aspx> – Електронний підручник української мови.

<http://dilomova.org.ua/> – Українська ділова мова: документи, зразки, правила написання.

<http://www.novamova.com.ua/> – Проект «Нова мова». Сучасна українська мова. Літературна українська мова.

<http://cde.kpi.kharkov.ua/cdes/Yak/index.htm> – Довідково-навчальний сайт «Як це буде українською?».

<http://mova.kreschatic.kiev.ua/> - Уроки державної мови: правопис, переклад, граматика. Від газети «Хрещатик».

<http://www.litopys.org.ua/> – Першоджерела та інтерпретації — проект електронної бібліотеки давньої української літератури.

www.ukrlib.com.ua/ – На цьому сайті подано найбільшу в інтернеті бібліотеку української літератури, а також біографії, стислі перекази, реферати та учнівські твори з української літератури.

<http://www.utoronto.ca/elul> – електронна бібліотека української літератури – Бібліотека створена для студентів, які вивчають українську літературу в американських чи канадських університетах. На сайті є твори В. Винниченка, В. Підмогильного, Л. Скрипника, О. Кобилянської, П. Куліша, П. Мирного, Л. Мартовича, І. Нечуя-Левицького та ін.

<http://aphorism.org.ua/> – українська афористика, давня мудрість, прислів'я, приказки, народні прикмети, цитати.

<http://www.balachka.com/> – Пиши українською. Мета акції не дискримінація інших мов світу, а популяризація української як мови спілкування в інтернеті серед українців. Мови без суржику, мішанини, покручів.

<http://mova.kreschatic.kiev.ua/> – Уроки державної мови. Українська літературна мова. Уміщено поради, рекомендації, які саме слова чи словосполучення найдоцільніше вживати, щоб передати потрібний зміст, подані застереження про неправильне або небажане, невдале використання тих чи інших лексем у певних значеннях, у конкретному контексті.

<http://mova.info/> – Лінгвістичний портал. Мета проекту – створення довідково-інформаційного порталу з української мови в мережі Інтернет та диспетчерського центру, який мав би обслуговувати цей інформаційний термінал, доповнювати інформацію та

оновлювати її. Така система може стати своєрідним центром для всіх тих, хто цікавиться українською мовою та хоче швидко отримувати потрібну інформацію.

<http://www.ukrainiandictionary.com/slovník.asp> – Тримовний тлумачний словник української мови

<http://sum.in.ua> – Академічний словник української мови. Онлайнова версія академічного тлумачного Словника української мови в 11 томах (1970–1980).

Електронні бібліотеки

<http://www.nbuv.gov.ua/>

<http://www.library.lviv.ua/>

<http://www.lib.rv.ua/>

<http://lib-gw.univ.kiev.ua/>

<http://www.library.ukma.kiev.ua/>

<http://www.nbuv.gov.ua/>

<http://www.nlibrary-rdgu.rv.ua/>

<http://www.lib.rdgu.rv.ua/>

<http://library.rshu.edu.ua>